

בזמן שהארנונה עולה: הרשויות המקומיות מחקו חובות בהיקף כ־887 מיליון שקלים

משרד הפנים אישר ל־115 רשויות מקומיות למחוק חובות ארנונה אבודים • במענה לבקשה לפי חוק חופש המידע התברר כי ביניהן כמה מהרשויות העניות בארץ, וכי הפיקוח על המחיקות רופף / יוגב שרביט

2

לאחרונה פרסם משרד הפנים כי ערכון תעריף הארנונה האוטומטי לשנת 2020 יעמוד על תוספת של 2.58%, עלייה של 8% בחמש שנים. משרד הפנים גם ירון בבקשות חריגות של רשויות שביקשו להגדיל את התעריף אף מעבר לערכון זה. בעוד שהשיח על עליית תעריפי הארנונה תופס מקום נכבד בעיתונות, ישנו היבט אחר של הארנונה שכמעט אינו מגיע לכותרות - מחיקת חובות ארנונה של אורחים ושל בתי עסק לרשויות.

לפי נהלי משרד הפנים, רשות שאינה מצליחה לגבות חוב ארנונה במשך יותר משלוש שנים, יכולה לפנות לממונה על המחוז ולבקש את מחיקת החוב מספרייה, זאת לאחר שהוכרו כחוב שלא ניתן לגבייה (חובות מסופקים). כל הערים בישראל, למעט הרשויות האיתנות, נדרשות לקבל את אישור הממונה בטרם יכלו למחוק חובות מסופקים ולכן כשם שלמשרד הפנים יש סמכות להעלות את תעריפי הארנונה, יש לו סמכות למחוק חובות ארנונה.

במסגרת מענה לבקשת חופש מידע שהגישה התנועה לחופש המידע למשרד הפנים בנושא, מסר המשרד כי בשנים 2015-2017 הוא אישר לכ־115 רשויות מקומיות למחוק חובות בהיקף של 887 מיליון שקל. יותר ממחצית

עיריית בת ים. קיבלה מהמדינה מענקי איזון בגובה 98 מיליון שקל בזמן שמחקה את החובות צילום: איל יצהר

שר הפנים, אריה דרעי

היעדר מדיניות רוחבית של מחיקת חובות, מאפשרת לרשויות חופש בוותור על מיליוני שקלים בשנה, בזמן שתעריפי הארנונה עולים ומכבידים על נטל התשלום בקרב התושבים

מהסכום, כ־466.3 מיליון שקל, מחקו חמש עיריות בלבד - בני ברק (190.2 מיליון), בת ים (118.1 מיליון), קריית גת (68.3 מיליון), לוד (52.9 מיליון) ואור יהודה (36.8 מיליון).

נשמע לכם מעט? סכום המחיקה בחמש הרשויות המובילות שווה כמעט ל־14 מהכנסותיהן מארנונה באותה תקופה או ל־90

ממענקי האיוון שקיבלו, וביחס לכל אחד ממקורות הכנסה אלה מדובר על סכום משמעותי. בכני ברק, השיאנית, מגיע שיעור המחיקות ל־20% מהארנונה הנגבית.

עיקר המחיקות: לעסקים ולא לאזרחים

נראה כי הרשויות המקומיות מתקשות לגבות את חובותיהן מעסקים וארגונים כאשר אלה מפסיקים לשלם. בחינה של הרווחות המבוקרים של הרשויות שברשימה חושפת כי עיקר חובות הארנונה שנמחקים משויכים למגזר העסקי - על כל שקל שנמחק מחובות הארנונה למגורים, נמחקים כמעט שלושה שקלים מחובות הארנונה למגורים.

מדיניות מקילה בגבייה של חובות

מחיקת חובות אינה צריכה להיחשב למהלך חריג כאשר מדובר על סכומים נמוכים או כאשר המחיקה מבוצעת אחת לכמה שנים, אך כאשר סכומי המחיקה נעמדים בעשרות מיליוני שקלים בכל שנה, נדרשת בחינה של תהליך שבו מותרות רשויות מקומיות על חובות הארנונה כלפיהן, כמו גם של פיקוח משרד הפנים על תהליך המחיקה.

הצורך בבחינה זו של התהליך בולט במיוחד כאשר מדובר על רשויות במצוקה כלכלית או של רשויות שעתידות להיכנס למצוקה כלכלית, כמו כן ים וחלק מהרשויות שחתמו על הסכמי הגג.

הסיבה להצטרפות של מיליוני

שקלים למחיקה בספרייה של בת ים נובעת ממדיניות מקלה של הרשות נגביית חובות. כך יוצא שהרשות שהחולט לאחר עם תל אביב בגלל מצבה הכלכלי מחקה 118 מיליון שקל בשלוש שנים, ובאותה תקופה קיבלה מהמדינה 98 מיליון שקל במענקי הבראה על מנת שתוכל להמשיך לספק שירותים לתושבים עד לאיחור ב־2023.

בת ים אינה היחידה שמחיקת החובות סותרת את מצבה הכלכלי - מתוך 21 רשויות שקיבלו אישור למחיקה של 710.5 מיליון שקל (80% מהסכום) כ־10 הן רשויות שחתמו על הסכמי גג עם הממשלה. רשויות אלה

דוחות הרשויות חושפים כי עיקר חובות הארנונה שנמחקים משויכים למגזר העסקי - על כל שקל שנמחק מחובות הארנונה למגורים, נמחקים כמעט שלושה שקלים מחובות הארנונה שאינה למגורים

הפער בין מה שמחקו לבין מה שאישרו - מאות אחוזים

רמלה	סה"כ מחיקת חובות במיליוני ש'	הסכום שאושר למחיקה ב־2017 במיליוני ש'	פער באחוזים
רמלה	37.7	5.5	680%
קריית אתא	11.3	2.1	543%
יבנה	8.6	2.0	427%
אור יהודה	17.2	8.4	204%
צפת	16.3	9.3	176%
בני ברק	5.0	3.0	167%
אופקים	7.2	5.5	130%
קריית גת	40.0	36.1	111%
בת ים	34.2	34.1	100%
יהוד	16.3	17.5	93%
לוד	46.5	52.9	88%
קריית מלאכי	6.8	8.2	84%

מקור: נוסף 2 לטופס 1 לדוחות הכספים המבוקרים (פירוט ב')

גלובס יום א' | כ"ח כ"ט באייר תשע"ט | 2:37 ביוני 2019

1. בני ברק. גובה המחיקות מגיע ל־20% מהארנונה הנבית
2. דימונה. זקוקה לכל שקל בתקציב השוטף
3. רמלה. ביקשה למחוק 5.5 מיליון, מחקה 36 מיליון

צילומים: איל יצהר / Shutterstock, א.ס.א.פ. קריאייטיב

השיאניות: אלה העיריות שמחקו הכי הרבה חובות ארנונה

שם הרשות	סה"כ 2015-2017 (במיליוני שקלים)
בני ברק	190
בת ים	118
קריית גת	68
לוד	53
אור יהודה	37
שדרות	34
דימונה	26
אופקים	21

יש גם פערים בריווחים שמתרחשים בכיוון ההפוך - עיריית דימונה ביקשה ב־2017 למחוק 20.17 מיליון שקל, אך בספרייה מחקה "רק" 5.26 מיליון שקל. ישנן עוד 14 ערים שביקשו למחוק חובות בסכום מצטבר של 25 מיליון שקל אך לא ריווחו ברווחתיהן על מחיקות. ייתכן שמחיקות אלה ידווחו בשנת 2018.

בשורה התחתונה: אין פיקוח אפקטיבי

הפערים בין המידע שרואים במחוזות לבין המידע שרואים במטה משרד הפנים, כמו גם היעדר מדיניות אחידה בריווחים ברווחות הרשויות, מצביעים על היעדר מדיניות רוחבית של מחיקת חובות, או לחילופין מצביעים על כך שהמדיניות הקיימת אינה מאפשרת פיקוח אפקטיבי. מצב זה מאפשר לרשויות חופש בוותור על מיליוני שקלים בשנה, בו זמנית שתעריפי הארנונה עולים ומכבידים על התושבים והעסקים אשר כן משלמים את חובותיהם לרשויות. הגיע הזמן שמשרד הפנים יבחן לעומק את התנהלות הרשויות מול מיליוני השקלים שהצטברו ביתרות הפיגורים שלהן לפני שהוא מאפשר את הפתרון הקל - לקחת עוד ממי שמשלם. ●

גילוי מלא

הכותב הוא בעל הבלוג "המרד המוניציפלי", וחבר בוועדת הביקורת של התנועה לחופש המידע.